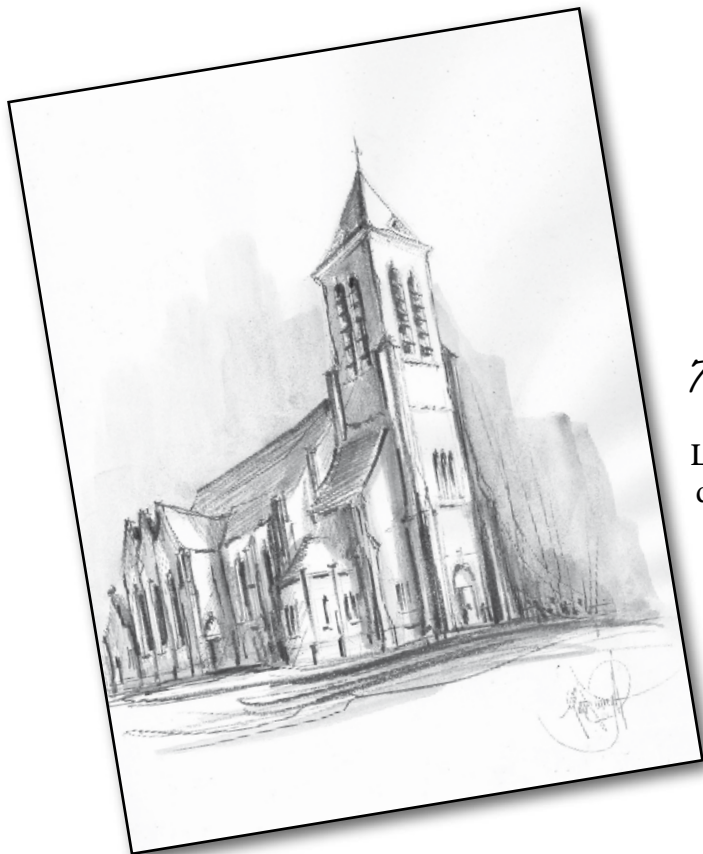
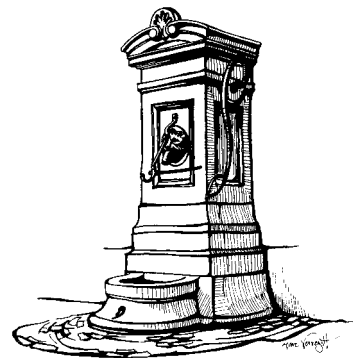

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 65 □ 01-02-03/2010 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

750 jaar Bevel!

Lees in dit nummer de bijdrage over Onze-Lieve-Vrouw der Bevelen.

Op dit fraaie plaatje van Marc Verreydt zien we de kerk van Bevel, anno 2010.

Over
de Provinciale Hogeschool Limburg
de Junior-Journalistwedstrijd
het Davidsfonds
en De Poemp...

Woord vooraf

Lieve Lezeres en beste Lezer,

In ieder nummer van De Poemp hebben wij het over het dorpsverleden van Nijlen, Kessel en Bevel. En daarom stellen wij ons open voor elke inwoner, van welke overtuiging of gezindheid ook. Toch is De Poemp de heemkring van het Nijlense Davidsfonds. En dus is haar inspiratie christelijk en Vlaams, nu al ruim dertig jaar.

Davidsfonds 135 jaar jong

Dat Davidsfonds bestond op 15 januari 2010 precies 135 jaar. De vereniging werd opgericht voor de ontvoogding van het Vlaamse volk, op de eerste plaats via taal en cultuur. Dat doel blijft na 135 jaar even actueel, even wervend... Het Davidsfonds telt vandaag ruim 50.000 leden-gezinnen en 5.000 bestuursleden.

Provinciale Hogeschool Limburg
Onze taal is immers een belangrijk deel van wat we zijn. De opdracht die het Davidsfonds zich 135 jaar geleden stelde, blijft onverminderd geldig en daarom klaagt het miskenning van die taal aan. Zo bestond de Provinciale Hogeschool Limburg het vorig jaar al haar gebouwen van ronkende, eentalig Engelse titels te voorzien. Gezondheidszorg werd "Healthcare" en de bibliotheek moest gezocht worden onder "Library & research". De Vaste Commissie voor Taaltoezicht vindt onomwonden dat de school haar departementen in het Nederlands moet benoemen. Komt nu aan de verdwazing die een Limburgse hogeschool volledig in een Engels kleedje stopt een einde? Allicht, maar hoe? De directeur gaat alvast eens nadenken...

Junior-Journalistwedstrijd

Als wij dit schrijven, zullen over een maand de laureaten van de Nijlense Junior-Journalistwedstrijd van het Davidsfonds op het gemeentehuis gehuldigd worden. Wij zijn er trots op dat (bijna) alle scholen van de gemeente voor de 21ste keer aan deze wedstrijd deelnamen en blij zo lezen en schrijven bij onze jongeren te bevorderen. Geen overbodigheid in dit computertijdperk!

En De Poemp

De Poemp wil onze geschiedenis en identiteit bewaren voor de toekomst. Het Nederlands en het dialect zijn een deel van die eigenheid en verdienen dus zorg en waardering!

Walter Caethoven.

Lezers schrijven

Maria Houben, een trouwe, kranige lezeres uit Kessel, bezorgde ons een reeks herinneringen "uit de tijd van toen". Wij publiceren hierna een eerste bijdrage en gaan hiervoor bijna een eeuw terug, naar 1929. Alvast bedankt, beste Maria!

Het Hofke

Tekeningen, foto's en verhalen in De Poemp doen herinneringen uit mijn tijd als kind en als jonge vrouw aan Tiboersschrans, de betboom, het fort van Kessel en de Roskam herleven. Ik herinner mij nog hoe wij in 1929 verhuisden van Berlaar ofte Balder naar Nijlen. Onze nieuwe woonst stond op de Herenthoutsesteenweg tegenover "het Hofke". Ik was 11 jaar en Tiboersschrans leek voor mij een sprookjeskasteel. De toenmalige eigenaar was een rijzige heer met

een donker uiterlijk (nvdr : Karel de Coninck uit Geel. Zie Walter Caethoven in Poemp 43). Zijn dochter, een donkerharige, slanke dame, vergezelde hem steeds en haar ravenzwart haar fascineerde mij. Het kasteel met zijn eigenaars kwam voor mij uit een van de sprookjes van 1001 nacht. Menigmaal heb ik voor de ophaalbrug met haar grote zuilen staan dromen. Recht tegenover de ophaalbrug aan de overkant van de weg stond een kleine woning. Daar woonde de hovenier van "het Hofke". Louis Auwers was gehuwd met Marie, de oudste dochter van Gust Helsen. Voor mij was die woning het huisje van de heks die het prinsesje Doornroosje in een honderdjarige slaap had getoverd, totdat de mooie prins haar zou wakker zoenen. In mijn kinderfantasie zag ik de prins in een blinkend harnas op een wit paard en met een groot zwaard de ophaalbrug oprijden. Met het zwaard kapte hij al de doornen en onkruid weg en maakte de ingang naar het kasteel vrij, zodat hij het prinsesje kon wakker zoenen en zij nog lang en gelukkig leefden. Voor mij was het Hofke het sprookjeskasteel, waar ik al mijn kinderfantasie vrij spel kon laten.

Maria Houben.

Tiboersschrans, begin 20 ste eeuw. Foto archief Herman Engels.

Van **Frans Van Camp**, broer van Pol, jawel, kregen wij bemoedigende nieuwjaarswensen. Vooral de bijdrage van Rik Claes over Nand Cambré had hem erg geplezierd. Nand Cambré krijgt trouwens een plaats in zijn "memoires". Wij zijn benieuwd naar die herinneringen, beste Frans. Laat maar komen!

Uit Zuid - Afrika bereikte ons een e-brief van **prof. Jan Dillen**. Jan is tot nader bericht onze verste abonnee. Hij las met veel belangstelling het artikel van Frans Lens over de Muizenhoeve. Blijkt dat daar rond 1650 ene Peter Dillen woonde. En deze Peter was de kleinzoon van Wouter Dillen, stamvader van de Dillens, die rond 1575 vanuit Balen naar Kessel en later naar Nijlen is verhuisd. De Dillens waren trouwens enkele generaties uitbater van de Paeleyck. "Voor een amateur stamboomnavorser zoals ik (die in het buitenland woont) zijn dit soort artikels van onschatbare waarde", schrijft Jan. "In die Muizenhoeve is meer dan een eeuw later ook Johannes Van Regenmortel geboren. Dat is rechtstreekse familie, langs moeders kant dan. Hij was in Kessel bekend als "de Preus", omdat hij in Napoleons Pruisische divisie had gediend. Tijdens mijn laatste bezoek aan het oude vaderland moest ik die hoeve dus wel gaan bezoeken. Fijn om de geschiedenis van dat gebouw op papier te hebben!" Bedankt voor je bijdrage Jan, en tot schrijfs!

François of "Çoi" Haverals is de voorzitter van Heemkring Het Speelhof van Vremde. Zijn voorouders stammen uit onze gemeente, als wij het goed "voorhebben". Dat verklaart misschien de volgehouden ijver waarmee hij ons heemkundige weetjes over onze dorpen signaleert. Çoi schrijft ons dat in het boek "De Kerkelijke Rechtspraak en haar evolutie, 1570 - 1795" Nijlen verschillende keren vermeld wordt. Meteen kunnen wij nagaan wat pastoors en andere dorpelingen in die periode

mispeuterd hebben. Bedankt voor de nuttige info, Çoi.

Nota van de redactie

In de “Geschiedenis van Kessel, Bevel, Nylen, Emblehem en Gestel” van J. B. Stockmans (1910) lezen wij dat liefst drie Haver(h)alsen burgemeester waren in Bevel. Adrianus Haver(h)als van 1824 tot 1830, Ivo Haverals van 1848 tot 1854 en Aloïs Haverals vanaf 1901. Reeds in de 16de eeuw treft men de familie Haverals in Bevel aan. In 1593 was Jan er kerkmeester. In 1638 – 39 en 1644 – 45 was Peter schepen van de Bijvang. In Nijlen zijn er zeker Haver(h)alsen vanaf 1664. Toen huwde er Adrianus Haver(h)als met Adriana Janssens!

opgepakt in café De Statie. Gusta is aan de kerk vrijgelaten en later met een Canadees getrouwd. Nonkel Sooi is naar Duitsland gevoerd en nooit meer teruggekomen... Maurice Voets kon tijdens die razzia vluchten, maar werd wel in zijn been geschoten.”

Uit een bijgevoegd verslag blijkt dat de familie Janssens reeds uitgebreide opzoekingen deed, zowel in België als in Duitsland. Zij zouden graag iemand ontmoeten die Frans De Boeck tussen 6 mei 1944 en 15 maart 1945 (officiële datum van overlijden in Duitsland) ontmoet heeft en kan vertellen wat er echt gebeurd is in die periode. Weet een lezer meer? Graag dan een seintje aan de redactie. Bij voorbaat dank!

Mensen aan De Poemp

Jos Bastiaens, 03.481.81.90
Hypoliet Budts, 03.481.69.27
Walter Caethoven, 03.481.85.70
Hendrik Claes, 03.481.82.58
Flor Dieltjens, 03.481.70.41
Herman Engels, 03.481.84.11
Jef Hermans, 03.411.02.78
Frans Lens, 03.480.04.81
Jos Thys, 03.411.21.98
Pol Van Camp, 03.481.74.38
Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

Wie weet meer over Frans (Sooi) De Boeck?

Sooi en Hilda Janssens uit Kessel zijn reeds zes jaar op zoek naar gegevens over hun in 1945 in Duitsland overleden oom Frans (Sooi) De Boeck. Zij schrijven ons:

“Nonkel Sooi was diamantslijper en woonde op Eisterlee in Grobbendonk. Tijdens de oorlog was hij zoals velen ondergedoken om niet naar Duitsland te moeten gaan. Op 6 mei 1944 ging hij toch naar de kermis in Nijlen om er zijn liefke Gusta Van Peer te zien. Volgens de vader van Jos Breughelmans zijn nonkel Sooi en Gusta toen

Vals of echt?

Erfgoeddag gaat dit jaar over “FAKE?”

De tiende erfgoeddag haalt dit jaar de leugendetector boven. ‘Fake’ betekent volgens Van Dale: bedrog, namaak, misleiding. Het is een synoniem voor ‘nep’. Het werkwoord is faken; dat betekent doen alsof, imiteren, namaken.

Kempens Karakter brengt in dit kader op zondag 25 april sagen en legenden in De Lilse Bergen. Zijn oude verhalen meer of minder echt, of pure fantasie? Toneelgezelschappen, vertellers en auteurs stippelen een prachtige route uit, waarlangs je kan kennismaken met leuke toneelstukken, wonderlijke verhalen en amusante liederen. Alle verhalen kan je verzamelen in een knappe verzamelmap. Voor kinderen tussen 6 en 12 jaar zijn er workshops, voorleessessies met jeugd auteurs en aangepaste randanimatie.

Ook De Poemp werkt vanzelfsprekend mee aan dit sprankelende evenement.

Wil je toneelgroepen uit Grobbendonk, Herenthout, Herentals, Lille, Nijlen, Olen en Vorselaar aan het werk zien? Breng dan op zondag 25 april 2010 tussen 10 en 18 uur een bezoekje aan De Lilse Bergen en laat je meeslepen in de fantasiewereld van de Kempense legenden. Zijn zij verzonnen of gaan zij toch terug op ware gebeurtenissen uit ons verleden?!

Erfgoeddag 2010
zondag 25 april 2010
Gratis inkom ,
doorlopend tussen 10 en 18 uur
De Lilse Bergen
Strandweg 6 - 2275 Lille
www.kempenskarakter.be
info@kempenskarakter.be

Het grotteke “van over de beek”

Veel mensen zullen niet meer weten waarom Albert Van Tendeloo ook “Albert van ‘t grotteke” geheten wordt. Bij Flor Dieltjens wekt dat een heel pak jeugdherinneringen op, want hij woonde, toen de straten meestal nog karsporen waren, op de hoek van de Elsendonkstraat en de Katerstraat... bij het grotteke! Hier volgt zijn verhaal.

De eigenaar van het terrein waarop later het grotteke werd gebouwd was een zekere Jacobs (ook Van Camp geheten). Hij kocht de grond met de vergoeding die hij opgestreken had voor de verschrikkelijke treinramp van Kontich in 1908. (1) Dat terrein strekte zich uit tussen de Elsendonkstraat en de Bremweg, met een uitloper naar de Katerstraat. Het was toen een stuk bos en hei van 16.130 vierkante meter groot. Er liepen wat wegeltjes door en hier

en daar was er een put waaruit de mensen als ze aan het bouwen waren zavel kwamen halen.

Grot, speelplein en vakantieverblijf

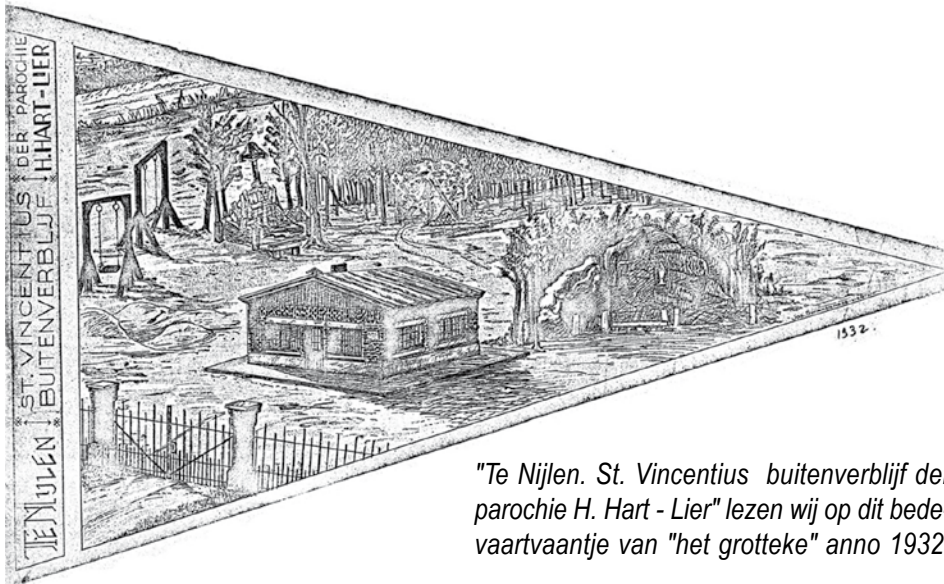
Pastoor Van den Bogaert van de Heilig-Hartparochie van Lier kocht in 1929 het eigendom met de hulp van het aartsbisdom Mechelen. Meteen werd het terrein met prikkeldraad afgezoomd. Het volgende jaar werden een grote grot en het stalleke van Bethlehem gebouwd. Door het bos en

de hei werden wandelwegen getrokken. Nadien werden een calvarieberg, een speelplein met speeltuigen en een open speelveld aangelegd. Tenslotte bouwde men nog een buitenverblijf, het grotteke, met een twintigtal bedden. Men kon er op vakantie komen en zelfs overnachten. Pastoor Van den Bogaert wilde zo de mensen van Lier naar “den buiten” lokken, naar het Nijlen “van over de beek”. Men kon er, naast meer godvruchtige oefeningen, ook eten en snoep en drank kopen. Wij woonden toen op de hoek van de Elsendonkstraat en de Katerstraat. Geen wonder dus dat Amelieke van Dest Pito aan de poort van het buitenverblijf ijsroom uit een ijsbak verkocht, terwijl Dest in het weekeinde rondreed met een stootkar.

De EK-meisjes (Eucharistische Kruistocht) poseren voor de grot op deze vergroting van een piepkleine foto uit 1938. Dank zij Wiske Kegelaers herkenden wij: Nieke Dillen, Jozefa Deliën, Mit Verelst, Matha Vervoort (van de Sjas), Melanie Voorspoels (Melanie Beet), Melanie Van Immerseel, Madeleine Verbist, Wiske Kegelaers, Anna Lieckens (van den ouwe garde), Maria Van Mengsel (2de vrouw van “Zjul van de Vod”), Mit Drijbooms, Germaine Kerkhofs, Martha Storms, Martha Sangers, Mathilde Jacobs (van Jaak Van Camp), Anna Driesens, Lilli Laenen, Jeanne Truyts, Mariette Helsen, Mit Vercammen, Melanie Smets (van Jan Keuste), Maria Palmans, Roza Lieckens, Mitteke Roevens, Sie Van der Linden, Lea Voorspoels (van Mie Mon), Marieke Van Gansen.

Het grotteke was een combinatie van buitenverblijf, bedevaartsoord en speelplein. In Lier heette het officieel “St.-Vincentius Buitenverblijf der Parochie H. Hart – Lier” (zie vaantje). Het was de moeite waard om er eens een dag door te brengen. Men kon er bidden tot Onze-Lieve-Vrouw of zijn gemoed luchten bij de calvarieberg. Men kon er ook wandelen. En de kinderen uit de omgeving werden uitgenodigd om er te komen spelen. Alfons Mariën (Fonne van Fik van ‘t Boske), Marcel Goormans (Marcel van Lies van Drit van Pottekes) en Louis Deliën (de Witte van Sep van Trieneke) waren er vaak te vinden: als je de ene zag, was ook de andere er! Waren er met Pasen kinderen met vakantie, dan lag het drietal op de loer en bespiedde hoe de pastoor de klokken door het oord leidde. Als dat werkje gedaan was, en de pastoor uit het zicht was, kropen de mannen vliegensvlug onder de draad om alvast hun voorraad eieren in de doen. Daarop gingen ze “met

"Te Nijlen. St. Vincentius buitenverblijf der parochie H. Hart - Lier" lezen wij op dit bedevaartvaantje van "het grotteke" anno 1932.

een bevezen vaantje" (2) bij de draad staan tot de pastoor hen uitnodigde mee te rapen... Zo hadden zij een dubbele portie met Pasen!

Mobilisatie en oorlog

Tijdens de mobilisatie nam het Belgisch leger zijn intrek in het grotteke. Zo moest men geen burgers lastig vallen voor inkwartiering. Na de mobilisatie verdween er boom na boom: de mensen hadden stookhout nodig. Tot pastoor Van den Bogaert besloot alle bomen te verkopen! Kwam dan de oorlog. In 1941 nam de familie Albert Van Tendeloo - Van Leest haar intrek in het vakantieverblijf. De geallieerde legers zaten in de omge-

ving van het grotteke in 1945. Naar de Nete toe stond het afweergeschut dat de vliegende bommen neerhaalde; in de Grobbendonkse Baan, waar de Engelsen gelegerd waren, stonden de schijnwerpers. De Amerikanen hebben toen met hun bulldozers de omgeving van het grotteke grondig omgewoeld. In 1951 maakte Henri Engels, in opdracht van pastoor Van den Bogaert, een verkavelingsplan op. Een groot stuk, met het grotteke op, werd verkocht aan de heer Beyens uit Lanaken (Limburg). Die kweekte er kippen. In 1965 overleed pastoor Adriën Van den Bogaert. In 1975 volgde een tweede verkaveling, uitgetekend door Herman Engels. De

bouwgronden, in de eerste verkaveling 10 m breed, moesten 16 tot 17 m breed worden. Ze waren 59 m diep.

En nu...

De familie Verhaegen - Van Wasenhoven woont op de plaats waar ooit het grotteke stond. Veel is er veranderd! Nu is de Elsendonkstraat een volwaardige, gestroomlijnde en volgebouwde straat. Toen was dat een karspoor met een weggetje ernaast dat door de Netevallei tot aan Sas 3 liep. Langsheen het weggetje stonden veldkanten om de vruchten te beschermen. Anno 2010 is dat, samen met het grotteke, allemaal verdwenen...

Flor Dieltjens.

Ook in optochten was "de grot" blijkbaar goed vertegenwoordigd!

Met dank aan

- Herman Engels, Morio Josefo en Wiske Kegelaers voor de medewerking;
- Leo Heylen - Rita Van Tendeloo voor enkele foto's;
- Alfons Lenaerts voor een kopie van het bedevaartvaantje.

Nota's

- (1) In Poemp 13 blz 9 staat dat een zekere Jozef Jacops gewond werd en 192,50 fr. uitbetaald kreeg. Hij was weduwnaar en had drie kinderen.
- (2) Een bevezen vaantje: een schuchter, verlegen gelaat

Wie weet meer over deze groepsfoto? Het knaapje is Maurice Van Tendeloo.

Oude Kesselse Doodsprentjes

Als we na een uitvaart huiswaarts keren, hebben we doorgaans een doodsprentje op zak. Als herinnering aan de overledene. We vinden de geboorteplaats en de geboortedatum, het dorp en de datum van overlijden, eventueel de naam van de partner op het "doodsbeleke".

Die gedachtenisprentjes werden niet altijd meegegeven. Zo was er in de tijd 'voor Napoleon' nauwelijks sprake van doodsprentjes. Als men in die tijd toch een prentje wilde maken, was er een bijna onmogelijk te nemen barrière. Enerzijds lieten de technieken uit die tijd niet toe om vele afdrukken te maken die kwalitatief goed waren. Anderzijds liepen de kosten voor het vervaardigen van die prentjes hoog op. Te hoog voor de gewone man. Die was ook dikwijls niet eens in staat te lezen wat er op het bidprentje van de dierbare overledene gedrukt was. Aan de hand van enkele oude doodsprentjes van geboren Kesselaars zullen we trachten één en ander duidelijk te maken.

De voorzijde van een doodsprentje van toen – de rijkere lieten er toch wel aanmaken -bevatte, zoals ook nu nog altijd, een afbeelding. In de 18de eeuw (en ook al vroeger) werd die afbeelding voor de voorzijde van het 'beleke' soms in een koperen etsplaat gegrift. En er moest dan voor elk prentje apart een afdruk gemaakt worden, met etsinkt op etspapier door middel van een pers. Een zeer tijdrovende bezigheid! Bovendien ging na een aantal afdrukken door de zware druk van de pers op de etsplaat de kwaliteit van de afbeelding zo fel achteruit, dat men ermee moest stoppen.

De voorzijde van het doodsprentje van Joannes Cornelius Wellens dat hier wordt afgebeeld, is een product

van zo'n kopergravure. Joannes Cornelius Wellens werd geboren te Kessel op 17 oktober 1754 en overleed als pastoor te Vlimmeren op 27 mei 1832.

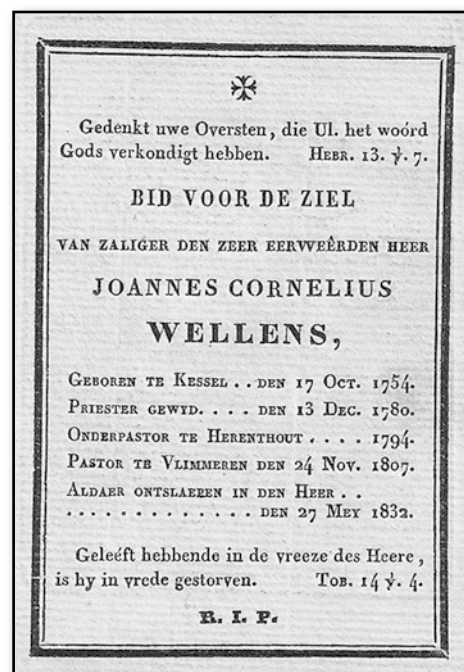
Links zien we, als voorzijde van het gedachtenisprentje, de afdruk van de etsplaat. Rechts zien we de gedrukte tekst van de achterzijde van het prentje. Voor die gedrukte tekst was uiteraard geen etsplaat nodig. Teksten drukken was toen al lang geen probleem meer.

De afbeelding doet wel wat luguber aan. 'Jesus van jonghs af in arbeid' toont een jonge Jezus, geknield bij het kruis, waarop hij later zal sterven. Met attributen erbij zoals o.m. nagels, een trektang, een spons, de

doornenkroon en het plaatje met de letters INRI (Jesus Nazarene rex Judeorum : Jezus de Nazarener, koning van de Joden), dat bovenaan het kruis zou vastgehecht worden. De rugzijde bevat niet veel meer dan zakelijke informatie. Wel anders dan nu.

De omslachtige methode die het etsen met zich meebracht en het 'prijkaartje' ervan belette een bredere verspreiding van het gedachtenisprentje. Het was wachten op andere technieken. Die kwamen er op het einde van de 18de eeuw toen A. Senefelder de vlakdruk, ook lithografie of steendruk genoemd, uitvond. De nieuwe techniek vond vrij snel ingang over geheel Europa en werd mettertijd een alomverspreide druktechniek voor doodsprentjes. En dan is er nog de houtgravure, waarbij een afbeelding in een houten plaatje werd gekrast. De houtgravure was al eeuwenlang in gebruik, lang voor Napoleon. Na 1840 werd ook de houtgravure nog veelvuldig toegepast.

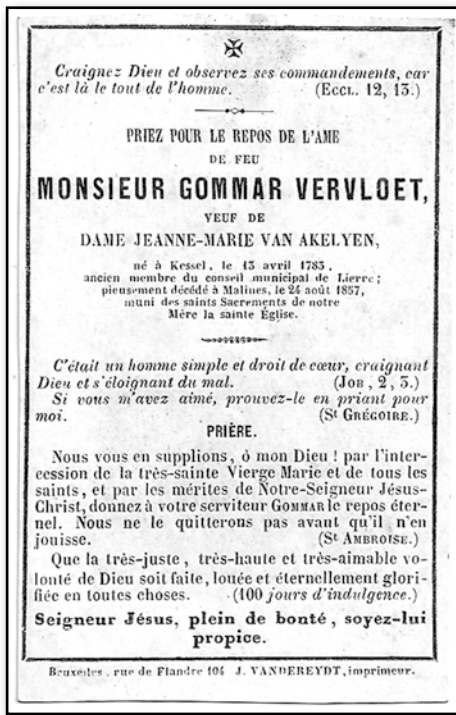
Als illustratie van deze laatste twee technieken bekijken we de doodsprentjes van Gummarus Vervloet. Hij werd geboren te Kessel op 23 april 1783 en overleed te Mechelen op 24 augustus 1857.

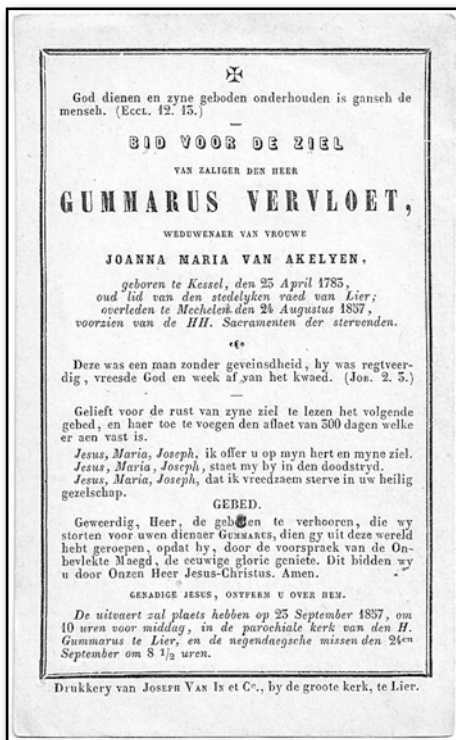
De voorzijde van het prentje in de Franse taal was uitgevoerd in vlakdruk (zie plaatje hierboven). De voorzijde van het prentje in de Nederlandse taal was een houtgravure (zie plaatje hieronder).

Gummarus Vervloet wisselde, zoals zijn tijdgenoten uit onze regio, tijdens zijn leven verscheidene keren van nationaliteit. Geboren in de Oostenrijkse periode als onderdaan van de Oostenrijkse keizer werd hij

op het einde van de 18de eeuw Frans staatsburger na de verovering van onze gewesten door het Franse leger. In die periode komt de 'Boerenkrijg' voor. Na de definitieve nederlaag van Napoleon in Waterloo werd Gum-

marus Nederlander. En dan, in 1831, na het uitroepen van de Belgische onafhankelijkheid, werd hij Belg. Gummarus maakte turbulente tijden mee! Toch heeft de man het blijkbaar gemaakt. Hij werd 'lid van den 'Ste-

delyken Raed van Lier' en overleed te Mechelen op 24 augustus 1857. Zoals het bij het heengaan van een belangrijke persoon past, werden bij zijn overlijden gedachtenisprentjes aangemaakt. Zelfs twee verschillende. Eén van beide werd gedrukt te Brussel, de hoofdstad van het rijk, in de Franse taal. Het prentje was bestemd voor de belangrijke burgers, bij wie ook Gummarus behoorde. Dit prentje was uitgevoerd in steendruk te Parijs. Het toont ons een godvruchtige persoon, met een paternoster rond de linkerpols en kijkend naar boven, waar Christus naar zijn kruis wordt gebracht. Met een gepaste tekst. In het Nederlands wordt het : 'Jezus Christus leert ons door zijn lijden dat de pijnen en de vernederingen dienen tot onze heiligmaking'. De prentjes werden gedrukt en nadien, een na een, met een schaar uitgeknipt. Voor de Nederlandstaligen, de 'gewone' mensen, werd een doodsprentje - houtgravure - te Lier gedrukt. Onderaan het Nederlandstalige prentje wordt de uitvaart aangekondigd : "De uitvaart zal plaats hebben op 23 September 1857 om 10 uren voormiddag, in de parochiale kerk te Lier, en de negendaegsche missen den 24en September om 8 ½ uren ." Die tekst leert ons dat de uitvaart pas een maand na het overlijden heeft plaats gehad te Lier en niet te Mechelen, waar Gummarus was overleden. Wellicht werden de Franstalige doodsprentjes eerder uitgedeeld aan vrienden en kennissen uit de entourage van Gummarus en werd zijn lichaam enkele dagen na zijn overlijden ter aarde besteld. Voornamelijk om hygiënische redenen. En mogelijk ook omdat, zoals eertijds geloofd werd, de geest van de overledene, zolang het lichaam niet begraven was, schade zou kunnen aanrichten aan de nabestaanden.

We menen dat ook het Nederlandstalige doodsprentje voor de uitvaartdienst werd uitgedeeld als uitnodiging voor die uitvaartdienst en tevens als gedachtenisprentje. M.a.w. dat het

ook als doodsbrief fungeerde. In het Leuvense vinden we tot in de 20ste eeuw doodsprentjes met die dubbele functie.

De aandachtige lezer heeft misschien ook opgemerkt dat Gummarus op het Franstalige doodsprentje twaalf dagen vroeger geboren is dan op het Nederlandstalige. Op het laatste doodsprentje staat de juiste datum vermeld, zoals na onderzoek is gebleken.

Van Kesselaars die in de 18de eeuw zijn geboren zijn slechts enkele doodsprentjes gevonden. Alleen welstellenden konden doodsprentjes laten drukken!

We belichtten in wat voorafgaat drie technieken die in de eerste helft van de negentiende eeuw gebruikt werden voor het vervaardigen van doodsprentjes: de grafiek door middel van etsplaten, de lithografie en de houtgravure. Later zou de fotografie het werk heel wat verlichten en zou de verspreiding van de prentjes een hoge vlucht nemen...

Fons Selderslaghs.

Nota van de redactie

Wie nog meer wil lezen over bidprentjes vindt in Poemp 38 op bladzijde 6 een interessante bijdrage van wijlen Jef Peeters: "Bidprentjes... ooit papieren monumenten".

104-jarig Carolientje Peeters is niet meer...

Carolientje "van Stinus van den Do" had op 25 november 2009 nog kranig haar 104de verjaardag mogen beleven. Het leek er toen op dat zij goed op weg was naar de 105.

Helaas, een maand later moest haar zoon Gustaaf, met wie Carolientje samenwoonde, opgenomen worden in het ziekenhuis. Dat greep haar erg aan. Een tijdje later werd ook de 104-jarige opgenomen in het ziekenhuis. Toen moeder en zoon beiden het ziekenhuis mochten verlaten, was Carolientje niet meer als voorheen. De ziekte van Gustaaf en het verblijf in het ziekenhuis hadden haar blijkbaar geen goed gedaan. Op 31 januari 2010 is Carolientje in haar vertrouwde omgeving, in het bijzijn van haar zoon Gustaaf, zachtjes ingeslapen...

Carolientje, gij kondt op zeer hoge leeftijd nog bijzonder goed uw plan trekken. In onze herinnering dragen wij u mee als een sterke

Carolina Peeters, 1905 - 2010.

vrouw die ondanks alle tegenslagen van het leven 104 jaar kranig bleef doorgaan... Dag, Carolientje!

De Poemp betuigt oprechte deelneming aan zoon Gustaaf, kleinkinderen Luc en Pascale, de ganse familie en haar vrienden.

Jos Thys.

Hartelijke dank...

De familie van wijlen **Flora Horemans** schonk aan De Poemp een prachtige verzameling postkaarten van Nijlen en een interessante reeks krantenknipsels over onze streek.

Op de familie **Nelis** mochten wij al vaker een beroep doen voor ons tijdschrift. Juul bezorgde ons nu een manuscript van wijlen zijn vader, Meester Jos Nelis, over "Soldatenbrieven 1804 - 1812".

De Poemp dankt beide families hartelijk!

Onze-Lieve-Vrouw der Bevelen

In ons vorig nummer deden wij een oproep tot de Bevelnaren om het 750-jarige bestaan van Bevel, parochie en dorp, te gedenken. Bevel bestaat als dorp zeker 750 jaar. Daarvan bestaan geschreven bewijzen. (1) Maar er was al veel vroeger bewoning. Zo werden er langs de Grote Nete voorhistorische stenen werktuigen gevonden. (2) Merkwaardig is ook de vondst uit de Gallo-Romeinse periode van een houten waterput in het gehucht Viersel, gelegen in de omgeving van de Diepenvoortstraat en de Kesselsesteenweg. In die put werden onder meer resten van een groot voorraadsvat of “dolium” aangetroffen en een prachtig kommetje in geschilderd aardewerk of “terra sigillata” (3). Wellicht stond hier een herenboerderij ofte “villa dominica”. We mogen besluiten dat Bevel, zoals Kessel en Nijlen, reeds voor onze tijdrekening bewoond werd.

Beverloo

Elk dorp kent graag de oorsprong van zijn naam. Hiervoor moet soms ver in het verleden teruggerepen worden, zoals we reeds aantoonde. Voor Bevel werd als dorpsnaam in de oude geschriften meestal “Beverle”, soms zelfs “Beverloo” geschreven. In een legende, in de 19de eeuw opgetekend door de Lierse secretaris Roothoofd, verdwalen ridders ergens in de “Beverlose heide”, die zich toen uitstreckte tot Lisp. Heel Kessel en Kloosterheide zouden volgens die legende in de heide van Bevel gelegen hebben. (4)

Een Germaans-Keltische cultusplek werd meestal aangeduid met “locus”, Latijn voor “lieu”. De uitgang “lo” of “le” betekent plaats, bos. (5) Be-

verle ofte Bevel zou dan bebost terrein waarin bevers leven betekenen. In de bisschoppelijke liggers van Kamerijk duiken enkele verfranste schrijfvormen op voor de dorpsnaam Bevel: Beuuerle, Louuerle, Brauoele, Beeuverle.

Legenden

Overigens leven twee legenden over de naamgeving van het dorp in Bevel voort. De eerste wil dat er een “Onze-Lieve-Vrouw der Bevelen” aanroepen werd te Bevel. De nadruk komt hierbij op de tweede lettergreep van “Bevel” te liggen en zou dan betekenen: opdracht, order, gebod. Maria mocht bevelen geven aan haar zoon. (6) Een tweede legende zegt: “Te Bevel het bevel, te Gestel het gestel”. Volgens deze legende werden vroeger de boosdoeners veroordeeld te Bevel en terechtgesteld te Gestel (waar trouwens nog steeds een schandpaal staat!). “Mooi gevonden”, zegt Frans Lens in de reeds vermelde inventaris, “maar volledig uit de lucht gegrepen. Bevel hing af van Lier en Gestel van Mechelen.”

Vermelden we tenslotte het vermoeden van archivaris Kreglinger: Bevel zou volgens hem “door Nete doorsne-

den terrein” betekenen. (7) Blijkbaar kende de geleerde man de vorm “Beverle” niet. Anders was hij tot een verstandiger besluit gekomen!

Tot hier een eerste bijdrage tot de geschiedenis van Bevel. Wordt vervolgd!

Walter Caethoven.

(1) In een giftbrief van Jacob van de Werve uit 1260 worden pastoor en dorp vermeld: “Joannes, curatus de Beverle”. Zie de “Geschiedenis der Gemeenten Kessel, Bevel, Nijlen, Emblehem en Gestel” van J.B. Stockmans, anno 1910.

(2) In 1995 werden er rond Kruisensberg door archeologen restanten van prehistorische werktuigen in silex- en kwartsietsteen gevonden. Zie ook Jef Peeters in Poemp 30, p. 15. Wijst dit op prehistorische bewoning van de O.-L.-V.-heide?

(3) Wij steunen dit artikel onder meer

Bevel-dorp, begin 20ste eeuw.

op een bijdrage over Bevel aan de geschiedkundige “inventaris” van de erfgoedvereniging Kempens Karakter van Frans Lens. Deze bundel werd op de webstek van K.K. gepubliceerd.

(4) Bevel en Kessel werden tijdens de “Lierse periode” als een geheel beschouwd. Beide dorpen samen betaalden voor sommige belastingen evenveel als Nijlen. Doorgaans was de meier (schout, baljuw) van Kessel tevens meier van Bevel, of omgekeerd. Beide dorpen hadden steeds één, soms twee schepenen in de Bijvang van Lier. (Stockmans

in de “Geschiedenis der Gemeenten Kessel, Bevel, ...”)

(5) Zie Jef Peeters in Poemp 30, blz. 14.

(6) Zie Stockmans in zijn “Geschiedenis der Gemeenten Kessel, Bevel...” blz. 168.

(7) Kreglinger schrijft in zijn “Mémoire historique et étymologique sur le nom des communes de la province d’Anvers” op blz. 47 : “Bevel. Autrefois hameau de Lierre, qui ne fut érigé en commune qu’en l’an VIII de la république. Le nom semble dire terrain coupé (par la Nèthe).” Vertaald: Bevel, vroeger gehucht van

Lier, werd pas als gemeente opgericht in het jaar VIII van de (Franse) republiek. De naam schijnt te betekenen: door de Nete doorsneden terrein.

Oproep

Beschikt U over documenten, foto’s of illustraties die De Poemp mogelijk kan gebruiken in het verhaal van het 750-jarige Bevel? Dan maken wij daar graag een kopie van. Bij voorbaat dank voor de medewerking!

Open Monumentendag stelt dit jaar Kruiskensberg in de kijker

Open Monumentendag staat in 2010 in het teken van de vier elementen: water, aarde, lucht en vuur. De werkgroep van de Cultuurraad, die het evenement voor onze gemeente organiseert, las blijkbaar de oproep “750 jaar Bevel” in Poemp 64 en besloot dat Kruiskensberg uitstekend past in het thema van Open Monumentendag. Tijdens de eerste vergadering van de werkgroep brachten het Parochieteam, Cantemus en KWB Bevel een sliert ideeën aan. Wie doet er nog mee? Hou 12 september 2010 alvast vrij!

Unieke getuigenissen over het Kempense diamantverleden

Op maandag 7 december 2009 ging in het gemeentehuis van Nijlen een boeiende en interactieve tentoonstelling over het Kempense diamantverleden van start. Onze heemkring heeft ruim meegewerkt aan dit schitterende project. Aan de hand van unieke getuigenissen, foto’s en filmfragmenten kan u de geschiedenis van het ‘steentje’ ontdekken. Wie was de eerste Kempense diamantbewerker? Wat is een ‘naadtang’? Hoe was de sfeer in de ontelbare fabriekjes? Hoeveel verdienden de diamantbewerker? Hoe staat de

Kempense diamantnijverheid er nu voor? In de tentoonstelling Schitterend Geslepen vindt u het antwoord op al die vragen.

De tentoonstelling oogste reeds flink wat belangstelling in Nijlen, Putte, Berlaar en Herenthout. Wie ze gemist heeft, kan nog terecht in het Diamantmuseum van de Provincie Antwerpen (1 april tot 25 mei) en verder in Lille (29 mei tot 26 juni), Vorselaar (1 juli tot 1 september), Olen (6 tot 28 september), Herentals (2 tot 24 oktober), Lier (26 oktober tot 24

november) en Grobbendonk (vanaf 27 november 2010). De juiste adressen en openingsuren kan je vinden op www.kempenskarakter.be of opvragen op het nummer 014.21.97.00

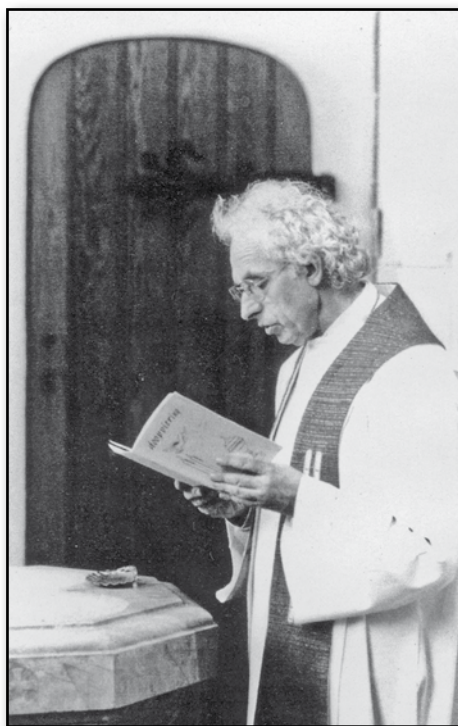
Als ik uit Nijlen wegga, ga ik dood!

“De vliegende Hollander” noemden de chiro mannen hem in mijn jeugd. Met dat vliegen bedoelden wij het enthousiaste “befietsen” van Nijlen in de vier windrichtingen, op weg naar een min, of meer, gelovige parochiaan. Ooit heeft hij een auto uitgeprobeerd, maar even snel weer afgedankt. “We moeten nederig blijven!” zei hij toen. En misschien was “een vlo” voor hem ook wel een stuk veiliger dan een auto. Hij is vandaag, tot een nog nader te bepalen datum, pastoor van alle Nijlense parochies (“We moeten content zijn met wat er is!” zegt hij mij lachend, als wij het even hebben over het teruglopende aantal pastoors). Maar hij voelt zich nog altijd “Scheut”, doelend op de missionaris orde waarin hij in 1959 priester werd...

Missionaris te Nijlen

Die naam “vliegende Hollander” was niet zo maar gegeven. Mathieu Sonnemans werd inderdaad in 1932 geboren in Neerkant, een klein, rustig dorpje in de uiterste punt van het Nederlandse Noord-Brabant. Voor een Nijlenaar is dat duidelijk een Hollander. Maar laten mijn lezers zich niet vergissen. Na vijftig jaar Nijlen praat Tjeu Sonnemans een aardig mondje “Nales” mee als dat moet. En hij kent onze mensen, kerkelijk of niet, als weinig andere pastoors.

Tjeu Sonnemans heeft in zijn jeugd de arbeiders nog naar de turfvelden van de Peel zien trekken. Hij beleefde als knaap ook de oorlogsjaren waarin het met het onderwijs niet zo nauw genomen werd. En zo kwam hij op tienjarige leeftijd terecht in het internaat van het door de oorlog beschadigde Xaveriuscollege in Vught. Na zijn humaniorastudies ging hij filosofie en theologie studeren in Nijmegen, Leuven, Namen, Parijs en Londen. Ook Afrikaanse talen behoorden tot zijn pakket. Van kindsbeen af wou hij immers missionaris worden. Toen hij naar Zaïre wou vertrekken, werd hij ernstig ziek.

Van een verblijf in de tropen kon geen sprake meer zijn. Toch bleef hij nog steeds koppig wachten op een vertrek naar de missies. Om de tijd zinvol te vullen besloot pater Sonnemans pastoraal werk in Vlaanderen te doen. Hij kwam in Nijlen terecht, waar hij (de nog ziekere) onderpastoor Van Messen (aanvankelijk tijdelijk) zou vervangen.

4 april 1960 : begin van een halve eeuw pastoraal werk

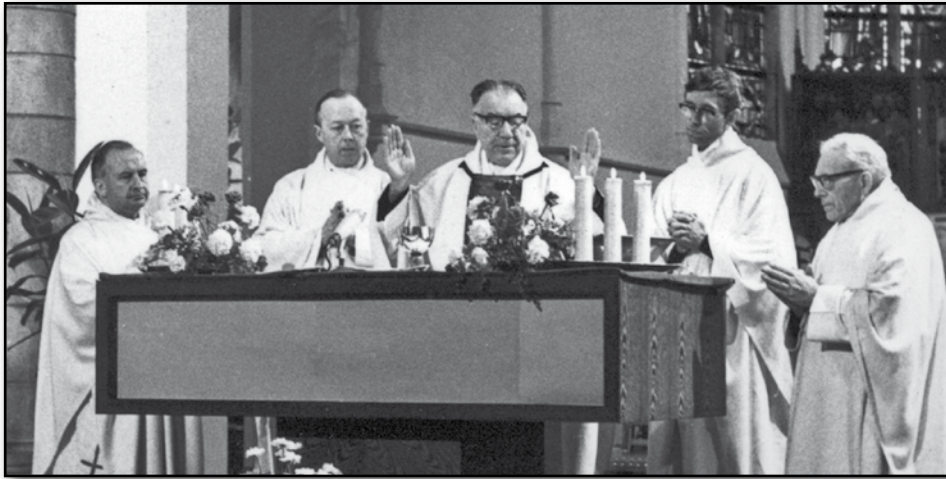
Tja, zo kwam Tjeu Sonnemans op 4 april 1960 voor de eerste keer in Nijlen. Hij heeft toen ongetwijfeld niet vermoed dat hij voor meer dan een halve eeuw pastoraal werk in Vlaanderen tekende. Nog steeds wou hij naar de missies, “en ik werd zot van de overweging dat dat niet zou lukken!”, zegt hij. “Maar in Nijlen kreeg ik heel veel warmte en vriendschap van de mensen!” Dat maakte veel goed. Toen hij een huis toegewezen kreeg, moest hij voor de bemeubeling zorgen. “De mensen hebben mijn huis volgedragen!” zegt hij dankbaar.

Jeugd en chirojeugd

Meteen na zijn aankomst wou hij iets voor de jeugd doen. Aanvankelijk dacht hij aan een scoutsgroep, maar uiteindelijk werd voor chiro gekozen, als compromis tussen de al bestaande jeugdbewegingen. Ik en wijlen mijn broer Victor behoorden, samen met Jos Maes, Maurits Helsen, Paul Cambré en Jan Zander tot de eerste leidersploeg. Tjeu Sonnemans was elke zondag op het appel bij de “formatie” van de aangetreden “vendels”. In die chiro heb ik “pater” Tjeu Sonnemans grondig leren kennen. Geen van ons zal ooit de heerlijke jaren in de jeugdbeweging vergeten!

Bevrijding

Tjeu Sonnemans werd dus, tegen zijn oorspronkelijke bedoeling in, onderpastoor te Nijlen bij pastoor Frans Martin en onderpastoor Fons Driesen. Hij kwam terecht in het Nijlen van de jaren zestig, in een dorp waarover hij ongeveer niets

TV-mis 60 jaar ACV in 1969. We herkennen aan het altaar, v.l.n.r., priesters Fons Driesen, Antoon Vermeiren, Frans Martin, Tjeu Sonnemans en Van Heertum (proost rusthuis).

wist. Dat gaf de nodige vragen en soms problemen.

Sommige biechtelingen droegen een hem onbekende geur mee. Tot hij in een “fabriek” ontdekte dat die in de slijperkieltjes hing. Om de steentjes goed te laten lopen, werd de slijpschijf immers niet alleen met diamantstof ingesmeerd, maar ook met allerlei, dikwijls zelf uitgevonden exotische producten. Dat af en toe een klad smeersel op de typische blauwe slijperskiel terecht kwam, was onvermijdelijk. Als de biechteling dan vertelde dat hij een “partieke” diamant “vermangeld” had, leek dat onze Hollandse onderpastoor geen probleem voor Onze-Lieve-Heer. Tot hij ontdekte dat “vermangelen” betekende vervangen door een wat minder waardevolle partij diamant. Het hardnekkige verhaal van “groeiende” diamanten dus!

Dat Nijlen leefde toen nog heel even met de dondermissies en de erbij horende doodzonden. En overeenkomstig de toen geldende richtlijnen van de kerkelijke overheid mocht een overleden samenwonende de kerk niet in. Dat waren dingen waarmee onze onderpastoor niet kon leven. “Nijlen had toen wat bevrijding nodig”, zegt hij. En hij vertelt hoe hij een samenwonende, stervende vrouw ‘s nachts nog naar het rusthuis liet brengen. Vermits zij niet gestorven was onder

een “zondig” dak, kreeg zij wel een kerkelijke begrafenis. Het verhaal lijkt onwaarschijnlijk, maar is echt gebeurd, toen, in Nijlen...

Maar het leven had ook zijn plezierige kanten. Zo herinnert Tjeu zich Meester Fons Verelst, alias “den Blafon”, met wie hij per auto de communie bracht aan zieken en bejaarden. Op een dag in de winter lagen de wegen er zo glad bij dat onze onderpastoor zich afvroeg of het niet beter was de rit tot een volgende dag uit te stellen. “Maar nee”, zei de meester. Hij sloeg een groot kruis en besloot: “Lieve-Heer als we verongelukken, verongelukt Gij mee!” En de

rit eindigde die dag zonder blik- of andere schade!

Na een halve eeuw Nijlen

Vorig jaar vierde Tjeu Sonnemans vijftig jaar priesterschap. Dit jaar is hij een halve eeuw in Nijlen. Hij kijkt op die vijftig jaar met een goed gevoel terug, al was niet elke dag even zonnig. Hij heeft het over zijn gevoel van diep leed en onmacht, als hij moest toezien hoe een jong moederke – dat nog niet door de kinderen kon gemist worden – stierf aan kanker. “De kerken lopen leeg, maar toch bloeit er onder de jeugd iets heel moois”, zegt hij. “Weet je dat er elke week meer dan 100 leiders en leiders zich inzetten in onze jeugdbewegingen? We hebben zelfs een scoutsafdeling voor jongeren met een beperking! Is dat niet mooi?” Ook over de Nijlense ontwikkelings-samenwerking is hij vol lof en hij herinnert zich hoe wij vorig jaar een Indiase bisschop op het gemeentehuis verwelkomden. Over de nieuwe aartsbisschop is Tjeu Sonnemans minder enthousiast. Danneels, die wist wat hij moest zeggen en hoe!

Eén (hopelijk voorlopig) zwart punt is voor hem het uitblijven van de restauratie van de St.-Willibrorduskerk. Andere, recentere kerken (zoals Lier

Plaatje uit de beginjaren van Chiro Jong Leven. We herkennen onder meer vendelleider Paul Obbels en leiders Maurits Helsen en Walter Caethoven, naast proost Tjeu Sonnemans.

Catastrofe op Lillo

H. Familie) gingen voor. Hoog tijd dat Nijlen aan de beurt komt voor klassering en restauratie vindt ook De Poemp. De Willibrorduskerk, waarin onze voorvaders lief en leed deelden en bescherming zochten tegen onheil, die kerk moet met gepaste zorg bewaard blijven!

Plannen voor morgen

“Ik heb hier niet langs de mensen geleefd. Ik heb hier mijn familie! Ja, als ik naast huizen loop die voor de derde keer een andere eigenaar krijgen, dan denk ik: Waar is de tijd? En als ik over het kerkhof ga, dan zie ik weer die lieve mensen.” Of hij dan nooit een kwade “type” heeft ontmoet? “Nee”, zegt hij nadenkend, “de Nijlenaars zijn goed van hart. Schrijf vooral dat ik veel van Nijlen en de Nijlenaars hou!” besluit hij.

Als heemkring willen wij het verhaal van ons dorpverleden vastleggen, en onze pater-pastoor heeft vage plannen om daaraan mee te werken. Later, als hij meer tijd heeft. We zijn alvast in blijde verwachting! We beseffen dat onze lezers ook vragen over morgen hebben. Pastoor Tjeu Sonnemans zou graag in Nijlen blijven, dat staat vast. Hoe en waar is voorlopig een onbeantwoorde vraag. Wie hem gaat opvolgen eveneens.(*). Misschien is er al een antwoord gekomen op het ogenblik dat u, lieve lezeres en beste lezer, dit leest. De mens wikt en de bisschop beschikt, soms. Even geduld! Wij feliciteren en danken ondertussen Tjeu Sonnemans voor vijftig jaar Nijlen. We vinden dat hij na een halve eeuw wel een dubbel burgerschap verdiend heeft. Dat van Nijlen en dat van... Scheut! Ad multos annos!

Walter Caethoven.

(*) Als we de equipe Sonnemans – Seuntjens meerekenen, is Tjeu de 31ste opvolger van Johannes Prepositi of Proost, “curatus de Nielne” (1323). Zie ook Walter Caethoven in Poemp 50, blz. 7.

Op de groepsfoto herkennen wij moeder Fille Vervoort met een deel van haar gezin. Van links naar rechts: 1) Marie Horemans; 2) Louis Horemans; 3) grootmoe Fille Vervoort; 4) Frans Horemans; 5) Bertha Horemans; 6) Julia Horemans; 7) Fientje Horemans; 8) Gabriel Horemans; 9) Sofia Horemans.

Deze veelzeggende foto's, genomen omstreeks 1915, werden gevonden in de nalatenschap van de familie Horemans – Vervoort. Hij was afkomstig van Olen, zij geboren in Bevel. Ze waren de grootouders van Lea Smets (alias Lea van Gust Van Poppel), echtgenote van Marcel Guldentops. Beiden zijn trouwe Poemplezers en af en toe bezorgen

zij ons getuigenissen van spraakmakende gebeurtenissen uit het dorpsverleden. De twee foto's spreken voor zichzelf.

Vader Horemans, van beroep dakdekker met riet en stro, nam in een (nog) niet gekend jaar met zijn gezin zijn intrek in een kleine boerderij gelegen op de wijk Lillo, nu Lege Baan, in

Het boerderijtje op Lillo na de brand, begin jaren 50.

het gedeelte tussen de Bevelsesteenweg en de Herenthoutsesteenweg. Dit huis met strodak was eigendom van de Bevelse kerkfabriek, “kerk en arme” genoemd. De vorige huurder van dit pand was een familie Sluyts die er een winkel en café (sic) had uitgebaat.

Het ongeluk sloeg toe tijdens het verbranden van wat afval. Een gester viel op het dak van de woning en in geen tijd werd de kleine hoeve totaal in de as gelegd (foto). Van de inboedel kon weinig gered worden.

In enkele minuten was het grote gezin dakloos. Een geluk bij een ongeluk: iedereen was ongedeerd.

Deze ramp gebeurde in het begin van de jaren vijftig. De Nijlense vrijwillige brandweer, opgericht in 1927, was nog niet optimaal uitgerust om snel in te grijpen. Gelukkig kan tegenwoordig schade bij brand tot een minimum beperkt worden doordat de Nijlense brandweer beschikt over degelijk opgeleide mensen en modern materieel om snel en doeltreffend in te grijpen.

Het getroffen gezin vond een tijdelijk onderkomen in het kleine, nog niet zo lang geleden afgebroken huisje op de hoek van de Looystraat en de Herenthoutsesteenweg. Enkele maanden later verhuisde het naar de Koningsbaan, waar de familie voorgoed zou blijven in een huis dat eigendom was van de verwante familie Alfons Smets - Vervoort (alias Fons Van Poppel) welbekende slijpersbaas...

Hypoliet Budts.

Hartelijk dank aan Lea en Marcel voor de medewerking.

Ons dorp in de 16de eeuw:

Nijlense Heksen op het Kerkplein

Onze betreurde Rosette Rymnants vertelde “De Moord van Nijlen” reeds in de eerste Poempen. Zo werd in onze heemkring de wens geboren om het originele toneelstuk over de moord nog eens op te voeren. Uiteindelijk konden wij het idee lanceren in de Cultuurraad en in 2006 lokte het totaalspektakel over “de moord” meer dan 2500 toeschouwers naar een voor de gelegenheid in ruime toneelzaal omgetoverde sporthal. Zoiets moeten wij om de drie jaar doen!, meende toen een klad van de meer dan 100 uitvoerders van “De Moord van Nijlen”.

Het werd uiteindelijk om de vijf jaar. Want voor zo’n prestigieus programma is onder meer een paar jaar voorbereiding bij verenigingen, gemeentediensten en individuele deelnemers geen overbodige luxe. En niet te vergeten : ook de geldelijke en morele ondersteuning door het gemeentebestuur is een absolute voorwaarde.

Walter Caethoven vertelde in Poemp 21/22 het verhaal van twee Nijlense

Het logo van een nieuw, grandioos klank- en lichtspel in 2011.

“heksen” (Dit verhaal kan je ook lezen op het internet : www.depoemp.be/Heksen/Heksen.pdf). In 2011 komt er nu een grandioos klank- en lichtspel in open lucht op het Nijlense kerkplein. Onderwerp : Ons dorp in de 16de eeuw, met als leidraad de processen van die twee Nijlense, “heksen” Anneken Faes en Cathelyne

Van den Bulcke. (Niet toevallig ontstond dit heksenidee in de Cultuurraad, waarvan ons bestuurslid Pol Van Camp voorzitter is...)

De organisatie van dit nieuwe totaalspektakel vergt echter nog heel wat voorbereiding. Onze lezers hebben de geruchten ongetwijfeld al opgevangen: wie wil meewerken aan het totaalspektakel is welkom. Neem gewoon contact op met Annelies Tack op het gemeentehuis, telefoon 03.410.02.34. Ervaring is echt geen voorwaarde. Zo worden bijvoorbeeld nog een hele groep figuranten gezocht. Voel je het kriebelen? Doen!

Uiteraard zal De Poemp haar lezers regelmatig verder op de hoogte houden van dit prestigieuze gebeuren!

Info

“Tussen Spanje en Oranje. De Heksen van Nijlen” zal opgevoerd worden op vrijdag 30 september, zaterdag 1 oktober en zondag 2 oktober 2011. Omdat het ook een lichtspel is, gebeuren de voorstellingen ‘s avonds.

De Hoeve Voet, een Bevelse langgevelhoeve

Wie de boerderijen niet heeft gezien, mist iets wezenlijks van onze Europese cultuur. Daar zijn grootse scheppingen bij! Zo schreef dr. Jozef Weyns in 1971. In "Het Kempisch Boerenhuis" (1960) maakte hij zich al zorgen over het verdwijnen van het traditionele Kempense boerenhuis. Een zorg die wij anno 2010 zeker met hem delen.

De hoeve Voet aan de Nijlensesteenweg in Bevel.

Elke streek heeft zijn eigen hoevetype, omdat het landschap en de bodem bepalend waren voor de bouwmaterialen en de aard van het bedrijf. In onze contreien was de langgevelhoeve de meest voorkomende vorm. Jef Van Assche ontdekte in Bevel een goed bewaard exemplaar.

Het systeem was eenvoudig. Van gevel tot gevel waren er de (slaap)kamers, de woning, de stallen, de schuur. Naargelang de grootte van de doening werd het geheel afgesloten met paardenstallen of een voederopslagplaats of andere koterij.

Maar de tijd heeft niet stilgestaan en ik heb boerderijen in mijn leven regelmatig zien veranderen en zelfs verdwijnen. Eerst en vooral

waren er de boeren die met hun tijd wilden meegaan en overschakelden naar meer praktische en eigentijdse bedrijfsgebouwen. Dan waren er de stoppende bedrijven: boeren die hun doening te gelde maakten en zich in het dorp gingen vestigen, of die tot verbouwingen overgingen. Een groot gedeelte werd omgebouwd tot woningen of kreeg een andere bestemming. Fermettes, cafés, tavernes verschenen op hun plaats... En stilaan zag je de eens zo dominante langgevelhoeve niet meer in het straatbeeld.

Gelukkig zijn er ook altijd overlevers. Aan de Nijlensesteenweg 123 staat in Bevel nog een exemplaar. Het betreft de hoeve van de familie Voet. Vanuit Berlaar vestigde ze zich er

in 1918 en heeft er generaties rustig geboerd. Aan de in 1910 gebouwde hoeve werd tot op vandaag niets structureel gewijzigd. Momenteel wordt ze bewoond door Ward (foto), een filosofische vrijgezel van 88 jaar. Hij denkt niet aan verhuizen of verbouwen! Voorheen was de hoeve eigendom van een vooraanstaande Brusselse familie, maar de laatste decennia was ze eigendom van de bewoners. Hopelijk blijft ze dat in de toekomst.

Misschien kan tijdens een Open Monumentendag eens aandacht gegeven worden aan voorvaderlijke boerenbouwsels uit de Kempen.

Jef Van Assche.

Ward, huidige bewoner van de hoeve.

Drie boeken op de plank!

Twee van onze "Poempisten" schreven onlangs een heus boek. Geen van beide boeken heeft met heemkunde te maken, maar de redactie vindt dat ze een vermelding in ons lijfblad verdienen.

Jozef Engels brengt onder het motto "Kom wat dichters bij je dichters, het maakt je zorgen zoveel lichter!" 145 bladzijden gedichten, gedachten en gezegden (G3). Jef vertelt onomwonden zijn bedoeling. Hij wil aanmoedigen en inspireren, zodat de lezer er zich goed bij voelt. Zo kennen wij Jef helemaal. (Uitgegeven bij UniBook.com).

Gedicht uit G3:

Waarderen

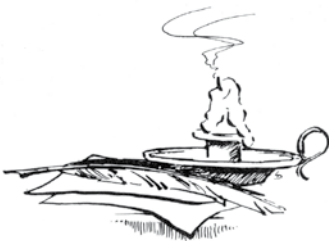
Laat ons
voor de toekomst bewaren
wat wij heden
uit het verleden
nog konden vergaren!

*(Jozef Engels, Gedichten,
Gedachten, Gezegden)*

Jef Hermans publiceert zijn eerste roman "Haaien en garnalen" en maakt daarmee naar eigen zeggen een levensdroom waar. Het verhaal gaat over een rijke Schotse jongen die zijn gemakkelijke leventje ruilt voor een ander bestaan. Na zijn studies vertrekt hij naar Parijs om clochards een menswaardiger bestaan te geven. Het boek telt 149 bladzijden en werd uitgegeven bij Free Musketeers.

Wel heemkundig is een derde uitgave. Florent Bosch publiceert in het jaarboek 2009 van de Heemkundige Kring van Malle "De moord op de pastoor van Nijlen in 1842". (De moordenaar van pastoor De Groof werd in Oostmalle geboren). Wij ontdekten heel wat verwijzingen naar De Poemp in het goed gedocumenteerde verhaal, waarvan wij een exemplaar ontvingen.

Werken mee aan dit nummer :

Redactie : Jos Bastiaens, Hypoliet Budts, Walter Caethoven, Rik Claes, Flor Dieltjens, Herman Engels, Frans Lens, Fons Selderslaghs, Jos Thys, Jef Van Assche, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel

Fotografie : Walter Caethoven

Tekeningen : Dirk Lieckens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

Je kan onze "Poemp" ook op het internet vinden. We beschikken over een eigen, volwaardige webstek. Het adres is: www.depoemp.be . En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres: post@depoemp.be .

Met de steun van
Kempens Karakter en de Vlaamse Overheid.

© 2010 - Heemkring Davidsfonds Nijlen

Nieuwe abonnementen : Stort 7 Euro op
rekening 853-8126108-62 van DF Nijlen met
vermelding van naam, adres en "abo Poemp".

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ ZEVENTIENDE
REEKS □ NR. 65 □ VOORJAAR 2010 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN